

Lekcja 14

Temat: Powtórzenie wiadomości – ochrona przyrody.

Sprawdź czy potrafisz.....

Po rozwiązaniu testu zobacz czy Twoje odpowiedzi są takie same jak w karcie odpowiedzi zamieszczonej po teście. Oceń siebie.

1. Wyróżniamy trzy poziomy różnorodności biologicznej. Przyporządkuj każdemu poziomowi odpowiednią definicję. (0–3)

A – różnorodność gatunkowa

B – różnorodność genetyczna

C – różnorodność ekosystemowa

1. Zróżnicowanie siedlisk wraz z występującymi w nich organizmami.
2. Bogactwo gatunków żyjących na Ziemi.
3. Zmienność przedstawicieli jednego gatunku w zależności od warunków środowiska.
4. Zmienność przedstawicieli jednego gatunku dzięki występowaniu w populacji wielu alleli danego genu.

A ..... B ..... C .....

2. Oceń prawdziwość zdań. Wybierz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub F, jeśli zdanie jest fałszywe. (0–2)

Różnorodność biologiczna oznacza zróżnicowanie wszystkich organizmów występujących na Ziemi.	P	F
Różnorodność biologiczna zmienia się w czasie: występują okresy zwiększania się i okresy zmniejszania się bioróżnorodności.	P	F
Najliczniejszą grupę organizmów stanowią zwierzęta, a wśród nich gady.	P	F
Największą bioróżnorodnością cechują się obszary tropikalne.	P	F

3. Współczesne wymieranie gatunków różni się od wcześniejszych wymierań kilkoma cechami. Zaznacz cechy charakterystyczne dla współczesnego wymierania gatunków. (0-1)
- A. Wolniejsze tempo wymierania.
  - B. Dotyczy tylko określonych gatunków.
  - C. Szybsze tempo wymierania.
  - D. Jego przyczyną są ruchy górotwórcze na wielu kontynentach.
  - E. Dotyczy wszystkich grup organizmów.
  - F. Jego główną przyczyną jest działalność człowieka.

4. Wybierz prawidłowe zakończenie zdania. (0-1)

Gatunkami inwazyjnymi nazywamy

- A. wszystkie gatunki wprowadzone na nowe tereny.
- B. gatunki obce, które stanowią zagrożenie dla gatunków rodzimych.
- C. gatunki dominujące liczebnie na danym terenie.
- D. wszystkie gatunki zwierząt zagrażające innym organizmom na danym terenie.

5. Ludzie chronią przyrodę z różnych powodów. Nazwij motywy ochrony przyrody, których dotyczą podane opisy. (0-3)

Przyroda dostarcza człowiekowi tlenu, pożywienia, leków – .....

Przyroda jest źródłem piękna – .....

Przyroda jest dziełem Boga – .....

6. Ze względu na zakres objętych ochroną elementów wyróżniamy trzy sposoby ochrony przyrody. Przyporządkuj każdemu sposobowi odpowiedni opis. (0-3)

- A – ochrona gatunkowa
- B – ochrona obszarowa
- C – ochrona indywidualna

1. Ma na celu zachowanie naturalnych procesów przyrodniczych.
2. Podlegają jej wszystkie osobniki danego gatunku, niezależnie od miejsca występowania.
3. Obejmuje pojedyncze osobniki danego gatunku, obiekty przyrody nieożywionej czy fragmenty ekosystemów.

A ..... B ..... C .....

7. Spośród wymienionych form ochrony przyrody w Polsce podkreśl te, które dotyczą ochrony obszarowej. (0-1)

*pomnik przyrody, park krajobrazowy,
park narodowy, użytek ekologiczny,
zespół przyrodniczo-krajobrazowy,
rezerwat przyrody*

8. Dopasuj do rodzaju ochrony przyrody odpowiedni opis i przykład. (0-2)

Rodzaj ochrony	Opis	Przykład
Ochrona bierna		

Opis

- A. Polega na stosowaniu zabiegów zmierzających do zachowania lub przywrócenia stanu liczebnego konkretnych gatunków lub całego ekosystemu.
- B. Ma na celu zachowanie obszarów cennych przyrodniczo w niezmiennym stanie.

Przykład

- 1. Ograniczenie wstępu turystów na określony obszar.
- 2. Odbudowa populacji ginącego gatunku.

9. Często zdarza się, że ochrona danego gatunku lub obiektu jest niemożliwa w miejscu jego naturalnego występowania. Jak nazywamy sposób ochrony poza miejscem występowania, np. w ogrodzie zoologicznym? Wybierz odpowiedź spośród podanych. (0–1)

- A. Ochrona ogrodowa.
- B. Ochrona *in situ*.
- C. Ochrona *ex situ*.
- D. Ochrona ścisła.

10. Zaznacz nazwę formy ochrony przyrody, której dotyczy poniższy cytat. (0–1)

„[Jest to – red.] obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.”

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody
(DzU z 2004, nr 92, poz. 880 ze zm.)

- A. Rezerwat przyrody.
- B. Park krajobrazowy.
- C. Park narodowy.
- D. Użytek ekologiczny.

11. W których parkach narodowych występuje mikołajek nadmorski? Wybierz odpowiedzi spośród podanych. (0–1)

- A. Bieszczadzki PN.
- B. Tatrzański PN.
- C. Słowiński PN.
- D. Białowieski PN.
- E. Woliński PN.

12. Wybierz prawidłowe zakończenie zdania. (0–1)

Gatunek słodkowodnego małża, który wyginął w Polsce na skutek zanieczyszczenia wód, to

- A. omulek jadalny.
- B. szczeżuja pospolita.
- C. perłoródka rzeczna.
- D. małgiew piaskofaz.

13. Na mapie zaznaczono rozmieszczenie parków narodowych w Polsce. Obok podanych nazw parków wpisz numery, którymi oznaczono je na mapie. (0–2)

Kampinoski PN . . . . . Woliński PN . . . . .
 Roztoczański PN . . . . . Świętokrzyski PN . . . . .

14. Międzynarodowe rezerwy biosfery to miejsca szczególnie cenne pod względem przyrodniczym, w których rozwój gospodarczy nie zakłóca równowagi biologicznej. W Polsce znajduje się 10 takich rezerwatów. Podkreśl te z poniższych parków narodowych, w których obrębie znajdują się rezerwy biosfery. (0–1)

*Poleski PN, Wigierski PN, Słowiński PN,
 Ojcowski PN, Babiogórski PN,
 Wielkopolski PN*

15. Wykreśl wyrazy tak, aby powstały zdania prawdziwe. (0–2)

Zrównoważony rozwój nazywany jest inaczej *ekorozwojem / Agendą 21*.

Zrównoważony rozwój to ochrona żywej przyrody zgodna z trwałym rozwojem świata ukierunkowanym na zaspokajanie potrzeb zwierząt / człowieka.

Międzynarodowa umowa dotycząca przepisów umożliwiających kontrolowanie handlu i obrotu gatunkami zagrożonymi wyginięciem to *konwencja CITES / konwencja ramsarska*.

Karta odpowiedzi

1. A – 2, B – 4, C – 1
2. P, P, F, P
3. C, E, F
4. B
5. wpisuje: egzystencjalny, estetyczny, etyczny

6. A – 2, B – 1, C – 3

7. Podkreśla: park krajobrazowy, park narodowy, rezerwat przyrody

8. ochrona bierna: B, 1 : ochrona czynna: A, 2

9. C

10.C

11.C,E

12. C

13. Kampinoski PN – 9

Roztoczański PN – 16

Woliński PN – 23

Świętokrzyski PN – 18

14. podkreśla: Poleski PN, Słowiński PN, Babiogórski PN

15. wykreśla: *Agendą 21*, zwierząt ,konwencja ramsarska